

OPEN MONUMENTEN DAGEN BREDA

www.ombreda.nl

za
zo 9/10 SEPT

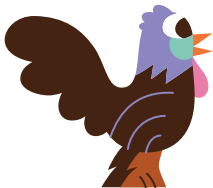
Welkom!

Marike de Nobel

Wethouder Cultuur en Erfgoed

“Door verhalen te vertellen komt geschiedenis tot leven. Dit geldt ook voor monumenten. Door het vertellen over de tradities en gebruiken die men had, gaat een gebouw leven en krijg je er een gevoel bij. Ontdek het zelf tijdens de open monumentendagen! Door een bezoek te brengen aan de bekende plekken in de stad zoals het Chassé Theater of boerderij Wolfslaar. Of door onbekende plekken op te zoeken, zoals het Kapucijnenklooster of Landgoed Luchtenburg. Maar ook de living statues en diverse wandel- en fietsroutes brengen de verhalen tot leven. Een leuke manier om de geschiedenis van onze mooie stad te ontdekken.”

Inhoud

Thema 2023	04
Uitgelicht	06
Leuk voor kids	07
What's new?	10
Algemene informatie	11
Fietsroutes, wandelroutes en excursies	12
De lokaties	14
Monumenten en activiteiten	16
Colofon	51

Thema: Levend erfgoed

Monumenten zitten vol verhalen. Dit jaar is er alle gelegenheid om daar meer dan ooit van te genieten. Het is namelijk twintig jaar geleden dat het UNESCO verdrag voor de Bescherming van het Immaterieel Cultureel Erfgoed is gesloten en dat wordt gevierd met jaarthema 'Levend erfgoed'.

Levend erfgoed wordt ook wel immaterieel erfgoed genoemd. Hiermee worden de gebruiken, tradities en ambachten bedoeld die mensen van huis uit hebben meegekregen

en die zij op hun beurt weer willen doorgeven. Dit levende erfgoed is voortdurend in beweging en verandert mee met de tijd. Aan het thema 'Levend erfgoed' is

een ondertitel toegevoegd: "Als monumenten konden praten" Hier zijn veel van Bredase de deelnemende panden enthousiast mee aan de gang gegaan.

We noemen er een paar, maar er is veel meer! Bijvoorbeeld in de **Grote Kerk**: hier komen de grafstenen tot leven met AR. Dat klinkt spannend! Bovendien kun je hier de expositie Flora van Breda van kunstenares Mandy den Elzen bekijken die alle levende soorten plantjes uit Breda vastlegt en prachtig bewaart.

In de binnenstad kan de hele familie genieten van het eerste **Living Statues Festival** x Open Monumen-

“Als monumenten konden praten”

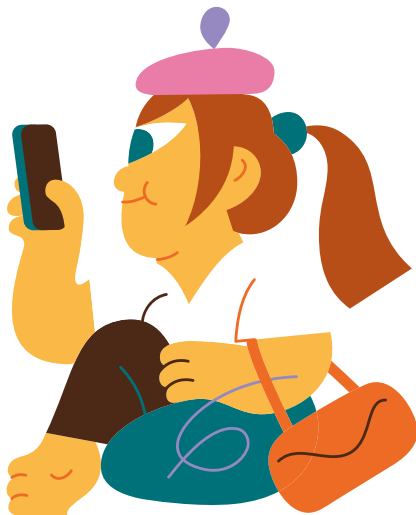

tendagen Breda. 30 standbeelden op verschillende locaties vertellen Bredase verhalen. En dan de podcast verhalenroute hierin vertellen monumenten wat ze al die eeuwen stiekem hebben afgeluisterd. Op

de Haagdijk worden twee nieuwe **Stolpersteine** onthuld, die je herinneren aan een zwarte bladzijde in de Bredase geschiedenis. En zeer levend erfgoed vind je bij **boerderij Wolfslaar**: het Bredase Hoen! **Het Heuvelcarillon** praat echt: 35 klokken, saxofoons, een hoorn en een verteller nemen je mee in het sprookje van Peter, het Carillon en de Wolf. En wil je iemand verrassen? Vraag dan een verzoeknummer aan bij de beiaard van Breda. En als er ergens verhalen

te beleven zijn dan is het wel in het **Chassé Theater** dat uitpakt met rondleidingen vol theaterverrassingen vóór en achter de schermen.

Meer informatie over de programmaonderdelen vind je verderop in dit boekje.

Uitgelicht

LANDGOEDEREN ANNEVILLE EN LUCHTENBURG

Nieuw! In samenwerking met de ABG-gemeenten breiden we open monumentendagen naar het zuiden uit. Pak de fiets voor een route langs vier parels van landgoederen: *Luchtenburg, Hondsdonk, Valkenberg* en *Anneville*. Op Anneville en Luchtenburg worden activiteiten georganiseerd.

FIETSRUTES, WANDELROUTES- EN EXCURSIES

We hebben dit jaar een groot aanbod aan routes die je zelfstandig of onder begeleiding van een gids kan doen. Om het je gemakkelijk te maken zetten we ze voor je op een rijtje. Zie pagina 12.

FLORA VAN BRED A

Internationaal bekend kunstenaar Mandy den Elzen verzamelt alle plantensoorten van Breda om ze te bewaren voor de toekomst. Als kunstenaar werkt Mandy den Elzen op het grensvlak van kunst, natuur, wetenschap en biologie. Haar werk is al op verschillende locaties over de hele wereld tentoongesteld. Deze zomer brengt Den Elzen een ode aan de verscheidenheid van Bredase wilde plantensoorten met haar project Flora van Breda.

Door in samenwerking met de Plantenwerkgroep van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging zorgvuldig de gevonden planten te beschrijven, archiveren en conserveren creëert Den Elzen een tijdsbeeld van het ecologische erfgoed van de stad. De planten en hun verhaal worden een monument, opgedragen aan het belang van groen in een stad. In de Grote Kerk, waar zelf ook een verscheidenheid aan bloemen en planten te vinden is, worden de geïmpregneerde planten bij elkaar gebracht en gedurende de tentoonstelling aangevuld met nieuwe vondsten. Schuif aan bij dit plantenritueel en laat je inspireren door de onderzoekende verhalen.

Leuk voor kids

01

Grote Kerk

Levende grafstenen (AR)

Griezellig? Welnee!

Pagina 16

02

Grote Kerk Torenbeklimming

Heb je Breda weleens vanuit de lucht gezien?

Pagina 17

VANAF 12 JAAR

04

Living Statues Festival

Vind jij alle levende standbeelden?

Pagina 18

ALLEEN OP ZONDAG

06

Podcast Verhalenwandeling

Ssst! De monumenten hebben al eeuwen stiekem meegeluisterd en vertellen jou hun verhalen.

Pagina 19

08

Royal Roots Wandeling

Wist je dat de voorouders van de Koning en de prinsessen uit Breda komen? **Vooraf reserveren**

Pagina 20

ALLEEN OP ZONDAG

12

Waalse Kerk minicursus

In een kwartier wordt je professor in de Bredakunde!

Pagina 22

13

Paardentram

Nou, dat vindt gewoon iedereen leuk!

Pagina 23

ALLEEN OP ZONDAG

19

Out of the Box dansgroep 100Hands

Wegens succes weer op het programma!

Kijk op www.omdbreda.nl voor meer informatie

Leuk voor kids

29

Archeologische stadswandeling

Welke prachtige voorwerpen zijn er opgegraven in Breda?

Pagina 31

30

Kinderrondleiding door het Stadsarchief

In kelders wordt vanalles over de stad bewaard, kom je kijken? **Vooraf reserveren.**

Pagina 31

ALLEEN OP ZATERDAG

37

Lunef B

Rondleiding over bulderende kanonnen, mest en bergen zout...

Pagina 35

ALLEEN OP ZATERDAG

38

Historische bussen

Een ritje met de bus uit de tijd toen opa en oma nog jong waren

Pagina 35

ALLEEN OP ZONDAG

41

Boerderij Wolfslaar

Op zoek naar het Bredase Hoen!

Pagina 37

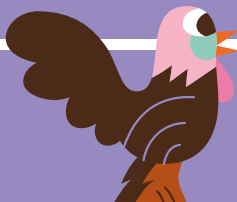
42

Landgoed Bouvigne met kasteel en tuinen

Doe de speurtocht en voel je een prins of prinses

Pagina 37

ALLEEN OP ZONDAG

43

Museum Paulus van Deasdonck

Een boerderijtje zoals het vroeger was

Pagina 38

46

Martinuskerk Princenhage

Beklim de toren!

Pagina 40

VANAF 10 JAAR

49

Peter, het carillon en de wolf

Het beroemde muzikale sprookje bij het Heuvelcarillon

Pagina 41

ALLEEN OP ZONDAG

50

Korenmolen de Hoop

Je kans om een molen van binnen te zien!

Pagina 42

ALLEEN OP ZONDAG

59

Duik in het Duister

Je beleeft pas echt avonturen als monumenten met elkaar gaan praten. Welke geheimen vertellen ze elkaar?

Kijk op www.omdbreda.nl voor meer informatie

60

De Nieuwe Veste

Maak een tijds capsule en schrijf een mini (strip)verhaaltje

Pagina 47

61

Kunstdoolhof Speel!

Ga mee met een rondleiding en zie hoe moderne kunst en muziek de geschiedenis weer tot leven brengen.

Vooraf reserveren

Pagina 47

What's new?

Ben je al eerder naar Open Monumentendagen Breda geweest? Dan wil je vast graag weten wat nieuw is in het aanbod. Verderop in het boekje wordt elke activiteit beschreven.

- Expositie Flora van Breda van kunstenaars Mandy den Elzen – Grote Kerk
 - Levende grafstenen AR – Grote Kerk
 - Rondleiding met theaterverrassingen in het Chassé Theater
 - Chassé Botanique-Filmhuis
 - Living Statues Festival
 - Landgoederenroute (met bezoek aan Anneville en Luchtenburg)
 - Stolpersteine
 - Historisch kwartiertje Waalse Kerk
 - Verzoeknummers aanvragen bij de Beiaard Breda
 - Archeologische audiowandeling
 - Podcast verhalenroute
 - Excursie Haagdijk
 - Royal Rootswandeling
 - Expositie van Wajangpoppen – Huis van de Donck
 - Sint Laurentiuskerk Ulvenhout
- (terug van weggeweest)
 - 8000 jaar leven, leren en werken zorgcentrum Elisabeth
 - Lunet B
 - Sint Annastraat 19
 - Kapucijnenklooster
 - Elisabethkapel
 - De Avenue
 - H. Maria Hemelvaartkerk Bavel
 - Heuvelcarillon
 - Koetshuis Anneville
 - Landgoed Luchtenburg
 - Kunstdoolhof Speel!

**Houd ook onze website en
socials in de gaten voor
tips en het laatste nieuws**

Algemene informatie

ZATERDAG/ZONDAG

11.00 - 17.00u informatiestand Grote Markt open

WWW.OMDBREDA.NL

- alle (actuele) informatie over monumenten en activiteiten
- extra's zoals busroutes en vertrektijden
- inschrijven voor rondleidingen, vanaf 20 /8 10.00u

VOLG OMD BREDA

- @openmonumentendagbreda
- @ombreda
- www.ombreda.nl

RESERVEREN

RESERVEREN NODIG!

Voor sommige activiteiten en monumenten moet je van tevoren reserveren.

Dit kan via de website www.openmonumentendag.nl en is mogelijk vanaf 20 augustus.

CONTACT

info@ombreda.nl

Bezoek van Open Monumenten Dagen Breda vindt plaats op eigen risico. De organisatie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade of letsel als gevolg van deelname aan dit evenement en is niet aansprakelijk voor diefstal, verlies of beschadiging van eigen eigendom of eigendom van derden.

LEGENDA

- Leuk voor kids
- Rolstoelvriendelijk
- Horeca aanwezig
- Toilet aanwezig

Tip

Neem de fiets, deze kun je op vele plaatsen gratis parkeren in een openbare fietsenstalling.

Fietsroutes, wandelroutes- en excursies

04

Living Statues Festival

Route voor de hele familie met speurtocht voor de kinderen.

Pagina 18

17

Excursie Haagdijk

Een kleurrijke straat; rijk aan verhalen.

Pagina 25

RESERVEREN NODIG!

06

Podcast Verhalenwandeling

Als monumenten konden praten dan onthulden ze deze verhalen.

Pagina 19

18

Excursie 't Zoet

Van een zoet verleden naar een woon-werkwijk met toekomst.

Pagina 25

RESERVEREN NODIG!

08

Royal Roots Wandeling

In de voetsporen van de Oranje-Nassaus door het centrum.

Pagina 20

23

Excursie De Nieuwe Mark

Een duik in de nabije, groene en blauwe toekomst.

Pagina 28

RESERVEREN NODIG!

29

Archeologische stadswandeling (audioroute)

Ontdek bijzondere voorwerpen op de plek waar ze zijn opgegraven. Pagina 31

32

Stand Up Biking langs monumenten

Probeer SUB uit en geniet tegelijkertijd van de monumenten.

Pagina 32

RESERVEREN NODIG!

57

Landgoederenroute Luchtenburg, Hondsdonk, Valkenberg en Anneville

Romantische huizen in het groen.

Pagina 46

58

Rondje Zuid

Vernieuwde route! Lekker op de fiets langs de monumenten ten zuiden van het centrum.

Pagina 46

38

Historische bustour

Onder leiding van een gids door het centrum van Breda.

Pagina 35

De lokaties

- 01 Grote Kerk
- 02 Toren Grote Kerk
- 03 Stem van de Grote Toren
- 04 Living Statues Festival
- 05 Stadhuis
- 06 Podcast verhalenwandeling
- 07 Sint Annastraat 19
- 08 Royal Roots wandeling
- 09 Begijnhofmuseum
- 10 St. Catharinakerk
- 11 Begijnhof
- 12 Waalse Kerk
- 13 Paardentram zondag
- 14 Koningin Wilhelmina Paviljoen
- 15 Kasteel van Breda
- 17 Excursie Haagdijk
- 18 Excursie 't Zoet
- 19 Lutherse Kerk Breda
- 20 Antoniuskathedraal
- 21 Hotel Nassau Breda
- 22 De Avenue
- 23 Excursie De Nieuwe Mark
- 24 Campus De Rooi Pannen (Oude Seelig Kazerne)
- 25 Stedelijk Museum Breda
- 26 Café Restaurant Brouwerij de Beyerd
- 27 Huis van der Donck
- 28 Chassé Theater
- 29 Archeologische stadswandeling
- 30 Chassékazerne, Stadsarchief Breda
- 31 Filmhuis / Chassé Botanique

- 32 Stand Up Biking langs historische route
- 33 Stolpersteine
- 34 Kapucijnenklooster Sint Fidelis
- 35 Zorgcentrum Elisabeth
- 36 Elisabethkapel
- 37 Lunet B
- 38 Historische Bussen
- 39 Sacramentskerk Breda - Zandberg58
- 40 Protestantse Laurentiuskerk Ginneken
- 41 Boerderij Wolfslaar
- 42 Landgoed Bouvigne
- 43 Museum Paulus van Daesdonck
- 44 Maczek Memorial Breda
- 45 Princenhaags Museum
- 46 Martinuskerk Princenhage
- 47 Johanneskerk Princenhage
- 48 Begraafplaats Haagveld
- 49 Heuvelcarrillon
- 50 Korenmolen de Hoop
- 51 Kerkhof Bavel
- 52 H. Maria Hemelvaartkerk
- 53 Laurentiuskerk Ulvenhout
- 54 De Karkooi
- 55 Koetshuis Anneville
- 56 Landgoed Luchtenburg
- 57 Fiets/wandeltocht Landgoederen ABG
- 58 Fietsroute rondje Zuid
- 59 Duik in het duister
- 60 Nieuwe Vest
- 61 Kunstdoolhof Speel!

01

ZA
ZO

GROTE KERK BREDA

Kerkplein 2 | Centrum

Zaterdag 10.00 - 17.00 uur

Zondag 10.00 - 17.00 uur

Reis 400 jaar terug in de tijd met de nieuwste technologie. De Grote Kerk zit vol verhalen: bijvoorbeeld de levensverhalen die schuil gaan achter een aantal van de 17^e eeuwse grafstenen. Leer over de enorme schat van generaal Von Weibnom die nooit is opgeëist, leef mee met de veel te jong gestorven Lucia, doorloop samen met Cornelis Leeuwerck de seizoenen van zijn gezinsleven.

- **Levende grafstenen** - Augmented Reality (AR). Via een (gratis) app reis je met de nieuwste technologie 400 jaar terug in de tijd (15 min.)
- **Rondleiding binnen:** onder leiding van een gids (60 min.) om 10.15 / 11.30 / 13.00 / 14.15 / 15.30u (max. 20 pers.). Start: bij de grote tafel naast de balie. Meld u hier 5 min. voor aanvang.
- **Rondje om de Grote Kerk:** rondleiding langs de buitenkant van de Grote Kerk (60 min.) om 10.00 / 11.15 / 12.45 / 14.00 / 15.15u (max 20 pers.) Start: ingang van de Grote Kerk.
- **Flora van Breda** Installatie door kunstenaar Mandy den Elzen. Bekijk de gebalsemde planten die een tijdsbeeld vormen van het ecologische erfgoed van de stad. Zie ook pagina 6.

TOREN GROTE KERK

Torenstraat | Centrum

Zaterdag 10.30 - 15.45 uur

Zondag 10.30 - 15.45 uur

Heb je de Nassauklok van Breda horen luiden? Weet jij waar de klepel hangt? Beklim de Bredase toren, zie hoe die klok handmatig geluid wordt en bewonder het prachtige uitzicht. De Breda-Nassauklok is bijna 330 jaar oud en weegt 3750 kilo. Klokkenluiders gaven vroeger en tot op de dag van vandaag het signaal voor belangrijke gebeurtenissen.

ZA
ZO

- Torenbeklimming (60 min.)
om 11.45 / 12.45 / 13.45 / 14.45 / 15.45u.
- Kaarten zijn om 10:30u (eerste 2 ronden) en om 13.15u (laatste 3 ronden) gratis af te halen bij de klokkenluider onder aan de voet van de toren (ingang Torenstraat).
Op = op!
- Het open monumentenweekend wordt op zaterdag om 11:00 uur handmatig ingeluid door de klokkenluiders.

I.V.M. DE VEILIGHEID ZIJN TORENBESCHIJMINGEN ALLEEN TOEGANKELIJK VOOR PERSONEN VANAF 12 JAAR. BIJ ALLE BEZOEKERS IS EEN FYSIEK GOEDE CONDITIE VEREIST.

ZA

STEM VAN DE GROTE TOREN

Grote Mark | Centrum

Zaterdag 16.00 - 17.00 uur

In de binnenstad kun je ieder kwartier de stem van de grote toren horen. Op marktdagen en bij speciale gelegenheden speelt de stadsbeiaardier allerlei soorten muziek op de beiaard achter de klok. Dit jaar zit er 100 jaar een lid van de familie Maassen achter het klavier. Reden voor een feestje! Op zaterdag speelt Paul Maassen verzoeknummers. En die kan jij aanvragen!

- De playlist ligt bij de infostand en vind je op ombreda.nl

VERRAS JE GELIEFDE, VRIENDEN OF JE MOEDER
EN VRAAG JOUW NUMMER AAN. KIJK OP
WWW.OMDBREDA.NL VOOR MEER INFORMATIE.

LIVING STATUES FESTIVAL

Op diverse locaties | Centrum

Zondag 12.00 - 17.00 uur

De hele familie kan genieten van het eerste Living Statues Festival x Open Monumentendagen Breda. 30 standbeelden op verschillende locaties in de binnenstad. We voegen de verhalen van Breda toe aan de prachtige en knappe performances. Kinderen worden betoverd door de stilstaande, maar levendige beelden. Dat past perfect bij het Europese thema dit jaar: Levend Erfgoed.

- Prijsuitreiking vanaf 17.30u op het bordes van het Stadhuis.
- Locaties statues zijn te vinden op www.ombreda.nl en bij de infostand.

ZO

05

ZA
ZO

STADHUIS

Grote Markt 38 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Het oude stadhuis van Breda heeft in haar acht eeuwen bestaan al veel meegemaakt en staat bol van verhalen. Speciaal voor de Open Monumentendagen wordt het stadhuis als museum geopend. Bekijk het fraaie interieur en collectie en kom meer te weten over deze bijzondere plek.

- Ieder half uur historische rondleiding (20 min.) door vrijwilligers en raadsleden, kom meer te weten over de geschiedenis en de mooie schilderijen in het stadhuis (max. 15 pers.).
- Rondleiding is niet toegankelijk voor mensen in een rolstoel.

**ROLSTOELHELLING AAN ACHTERZIJDE PAND.
HUISDIEREN ZIJN NIET TOEGESTAAN.**

PODCAST VERHALENWANDELING

Grote Markt 38 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

De monumenten van Breda hebben al eeuwen stiekem meegekeken en meegeluisterd met wat de mensen beleefden. Zij vertellen je hun verhalen. Laat je meenemen door de stemmen van de hoofdpersonen en getuigen van belangrijke gebeurtenissen. De stadswandeling brengt je langs verschillende cultuurhistorisch waardevolle locaties in Breda.

- Kom mee, scan de QR code en luister naar unieke verhalen verteld door het erfgoed.
- Op minimaal vijf locaties hoor je twee verhalen
Startpunt en routebeschrijving: infostand Grote Markt
- Neem een opgeladen telefoon me
- Route + start: infostand Grote Markt

ZA
ZO

06

07

ZA

SINT ANNA STRAAT 19

St. Annastraat 19/19C | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

De Sint Annastraat is een van de meest charmante straatjes in het stadshart met creatieve ondernemers en leuke winkeltjes. In 2010 heeft de NV Stadsherstel St. Annastraat 17, 19 en 21 en Stadserf 6 aangekocht en gerestaureerd. Deze monumenten liggen aan het Stadserf: het bestuurlijk centrum van de stad. Hier waren niet alleen het stadsbestuur maar ook gemeentelijke diensten zoals politie, brandweer gevestigd.

- Je bent welkom bij de expositie in St. Annastraat 19C - YURR Studio

ROYAL ROOTS WANDELING

Catharinastraat 23 | Centrum

Zondag 13.00 - 14.30 uur

Wist je dat het Koninklijk Huis zijn wortels heeft in Breda? Met het programma Royal Roots zetten we de invloed van de Oranje-Nassaus in Breda in de spotlights. Loop met een gids langs, in en door belangrijke Nassaulocaties waar hun sporen nog steeds te zien zijn. En laat je bijpraten over het verleden van de bekendste familie van Nederland.

- Rondleiding onder leiding van een gids (75 min.) om 13.00u. (max. 20 pers.). Vooraf inschrijven via de website.

STARTPUNT: CATHARINASTRAAT 23 BIJ DE POORT VAN HET BEGIJNHOF

RESERVEREN NODIG!

Z0

08

ST. CATHARINAKERK

Catharinastraat 45 | Centrum

Zaterdag 12.00 - 16.00 uur

De Catharinakerk is een zogenaamde Waterstaatkerk. De glas-in-loodramen zijn ontworpen door Jos Kuypers, de zoon van de beroemde architect. De meeste bezittingen van deze kerk zijn door begijnen geschenken. Een aantal namen van begijnen werden opgenomen in rozetten in de glas-in-loodramen

- De kerk is vrij te bezichtigen.

ZA
ZO

BEGIJNHOFMUSEUM

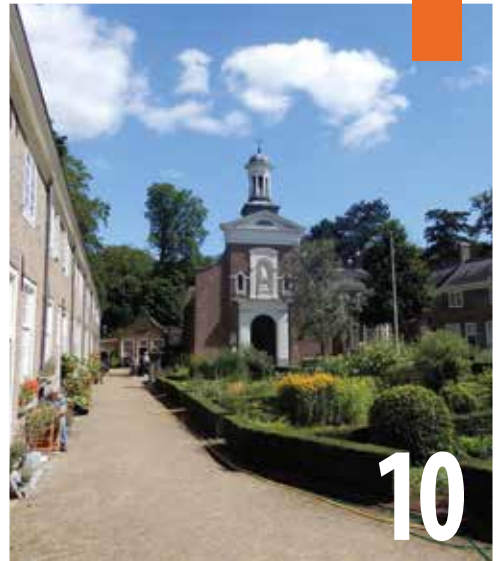
Catharinastraat 29 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Hoe leefden de Bredase begijnen? Op de begane grond van dit museumhuisje ziet u een woonkamer en keuken zoals een begijn vroeger had. Boven kom je meer te weten over het begijnenleven in een kleine expo met een audiovisueel programma 'Bruiden van Christus' en er zijn enkele bijzondere relikwieën te zien uit de collectie Hamers-IJsebrand.

- **Gratis toegankelijk gedurende het monumentenweekend.**

11

RESERVEREN NODIG!

Alleen voor rondleiding

**ZA
ZO**

WAALSE KERK

Catharinastraat 83 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 13.00 - 17.00 uur

In de Waalse Kerk zie en voel je de eeuwen die in de stenen besloten liggen. De oorspronkelijke Wendelinuskapel uit 1440 werd in 1553 aan de Begijnen overgedragen. Na het slagen van de list met het Turfschip werd de kerk een Franstalige protestante kerk: de Waalse Kerk. Volg de boeiende minicursussen tijdens OMD: ze praten je hier in 15 minuten eeuwen bij.

- Historisch Bredaas Kwartaartje - minicursus (15 min.). Ieder half uur kan je meedoen met de flietscursus over de historie van Breda.
- Tijden zaterdag: 11:30 / 12:30 / 13:30 / 14:30 / 15:30 / 16:30u.
- Tijden zondag: 13:30 / 14:30 / 15:30 / 16:30u.

BEGIJNHOF

Catharinastraat 23-81 | Centrum

Zaterdag 09.00 - 18.00 uur

Zondag 09.00 - 18.00 uur

Als je door de poort van het Begijnhof loopt beleef je een van de mooiste verrassingen van Breda. Het Begijnhof is opgericht in 1267. In de 500 jaar oude muren van het huidige Begijnhof vind je bouwresten die nog eens 100 jaar ouder zijn. Deze gebouwen in een gebouw zijn nog steeds zichtbaar en vertellen hun eigen verhaal.

- Het Begijnhof met kruidentuin is vrij te bezichtigen.
- Op zaterdag rondleidingen (30 min.) door beheerder Martin Rasenberg over de bouwhistorie en archeologische onderzoeken om 11.00 / 12.00 / 14.00 / 15.00u. (max. 30 pers.) Startpunt: Begijnhofmuseum (Catherinastraat 29). Vooraf inschrijven via website.

12

**ZA
ZO**

13

ZO

PAARDENTRAM

Kasteelplein | Centrum

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Een ritje met de historische paardentram van stalhouderij Joosen is een van de populairste activiteiten voor kinderen van alle leeftijden tijdens Open Monumentendagen. Dus grijp je kans!

- De rit duurt ongeveer 25 minuten.

HAAL EEN GRATIS TICKET BIJ ONZE HOST OP HET KASTEELPLEIN

KONINGIN WILHELMINA PAVILJOEN

Kasteelplein 10 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 16.00 uur

Zondag 11.00 - 16.00 uur

Wie weet nog dat in dit statige pand uit 1867 ooit de HBS zat? Tegenwoordig is het onderdeel van de Koninklijke Militaire Academie en vind je er de vaste tentoonstelling over het Kasteel van Breda en de KMA. Het pand is ontworpen door stadsarchitect Cuypers.

- Bezoek de vaste tentoonstelling over de geschiedenis van het Kasteel van Breda en in het bijzonder de Koninklijke Militaire Academie (KMA)

ZA

ZO

14

15

RESERVEREN NODIG!

ZO

KASTEEL VAN BREDA

Kasteelplein 10 | Centrum

Zondag 11.00 - 16.00 uur

Wie wil er nou níet een kijkje nemen in het Kasteel van Breda? Gebouwd als middeleeuwse burcht, in de 16e eeuw omgetoverd tot renaissancepaleis en terugveroverd door prins Maurits door de List met het Turfschip. Nu is hier bijna 200 jaar de KMA gevestigd. Als het kasteel eens kon vertellen wat zij gezien en gehoord heeft in de afgelopen eeuwen...

- Rondleiding (25 min.) door (een deel) van het Kasteel van Breda en het terrein. Ieder half uur tussen 11.00 en 16.00u (max. 20 pers.).

- Reserveren voor de rondleiding is verplicht en kan alleen ter plaatse bij het Koningin Wilhelmina Paviljoen.
- Er kan alleen gereserveerd worden voor de eerst volgende of daarop volgende rondleiding.
- Het kasteel is niet vrij toegankelijk!

DE RONDLEIDING IS NIET GESCHIKT VOOR BEZOEKERS DIE SLECHT TER BEEN ZIJN OF VAN EEN ROLSTOEL AFHANKELIJK ZIJN

TOEGANG KASTEEL ALLEEN MET EEN RONDLEIDING

17

RESERVEREN NODIG!

ZA

EXCURSIE HAAGDIJK

Prinsenkade 4 | Centrum

Zaterdag 11.30 / 13.00 / 15.00 uur

Een oude naam voor de Haagdijk is 'De buik van Breda'. De Haagdijk verbindt drie kapellen in een Hemelse Driehoek met hemelse gebouwen en aardse wereldgerechten. De zusters Franciscanessen legden hier de basis voor zorg en onderwijs. Beleef de kleurrijke Haagdijk in verhalen over bijzondere mensen. Ontdek met een gids deze eigenzinnige plek. Bredaser wordt het niet.

- Excursie (60 min.) over de Haagdijk om 11.30 / 13.00 / 15.00u
- Geschikt voor alle leeftijden

VERZAMELEN RONDLEIDING PRINSENKADE 4

EXCURSIE 'T ZOET

Ingang stadspark aan de Markkade | Emer - Zuid

Zaterdag 11.00 en 13.00 uur

't Zoet kent veel verhalen: van hooiland tot suikerfabriek en toekomstig hoogstedelijk gebied. Waar toen technologie van groot belang was om suiker te winnen, wordt in de toekomst technologie gebruikt om duurzaam toe te passen in een mooie combinatie van wonen, werken en natuur. Ssst, je hoort de Bredase bomen, het sedum en de planten verhalen vertellen.

- Excursie (60 min.) over het voormalige fabrieksterrein van suikerfabriek Wittouck om 11.00 / 13.00u

INGANG STADSPARK AAN DE MARKKADE

RESERVEREN NODIG!

ZA

18

ZA
ZO

LUTHERSE KERK BREDA

Veemarktstraat 11 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Zelfs echte Bredanaars weten de Lutherse Kerk (1784) niet te vinden. Tussen een café en een winkel in de Veemarktstraat vind je een poort die naar een verscholen binnentuin leidt. Het is nog de enige schuilkerk van Breda die in functie is als kerkgebouw. Onder de kerk bevindt zich een van de oudst bewaarde keukens van Breda met originele spijkertegels.

- **Expositie: 'Vertel me wie je bent'.**

DE CRYPTTE IS ALLEEN VIA EEN TRAP BEREIKBAAR

ANTONIUSKATHEDRAAL

St. Janstraat 8 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 12.00 - 17.00 uur

Al meer dan 180 jaar komen mensen in deze kathedraal bijeen om te bidden, te zingen en te vieren. De kerk is getuige van alles wat mensen ten diepste beweegt: hun zorgen, verdriet en vreugde. Hier zijn mensen begraven, gedoopt en getrouwd. Hier zijn priesters en bisschoppen gewijd. Als het monument kon praten, dan hoorde je de vele persoonlijke verhalen van gewone Bredanaars.

- **Op verzoek rondleiding (30 min.) onder leiding van vrijwilligers (max. 10-15 pers.)**
- **De inrichting van de kerk is nauw verbonden met de middenstand uit de binnenstad. Zij hebben de sporen van hun leven in de kerk achtergelaten.**

ZA
ZO

21

ZO

HOTEL NASSAU BREDA

Nieuwstraat 23 | Centrum

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Nu is het een van de mooiste hotels van Breda, maar het was jarenlang verwaarloosd. Neem een sprong in de geschiedenis en eindig in de luxe van het heden. Het pand uit 1410 heeft veel gezien: van adellieden die hier hun hofhuizen hadden, tot zusters met hun weeshuis. Hotel Nassau Breda vertaalt het verhaal van het verleden naar het heden.

- Loop aan de hand van de routebeschrijving (30 min.) zelf langs verborgen parels in Hotel Nassau Breda. Doorlopend vanaf 11.00u. Afhankelijk van de drukte meerdere ronde's.

ENTREE VIA INGANG AAN MINDERBROEDERSSTRAAT

DE AVENUE

Waterstraat 5 | Centrum

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Wist je dat De Avenue lang geleden - toen het katholicisme verboden was- een schuilkerk was? De schuilplaats werd in 1685 ingericht in een ververij. Van buiten was het niet als een kerk herkenbaar. Van binnen valt er veel te bewonderen zoals de galerijen op zuilen en een gestuukt plafond. Later werd de huidige voorgevel gebouwd. Tegenwoordig is het een bekende evenementenlocatie.

- Proef de sfeer en allure van een oud theater tijdens de rondleidingen (30 min.) om 12.00 / 12.30 / 14.00 / 14.30 / 16.00 / 16.30u (max. 20 pers.). Vooraf reserveren via de website.
- Geniet om 11.00 / 13.00 / 15.00u van muziek, zang en theater

BEREIKBAAR VIA DE MARKENDAALSEWEG

RESERVEREN NODIG!

22

ZO

EXCURSIE DE NIEUWE MARK

Markendaalseweg 56, naast voetgangersentree Qpark garage, voor Tempo team uitzendbureau

Zaterdag 11.00 en 15.00 uur

ZA

RESERVEREN NODIG!

Met het doortrekken van de rivier de Nieuwe Mark krijgt de stad een nieuw aanzien. Ooit lag het industriegebied van Breda rondom het water. Daarna kreeg de auto voorrang, werd de Mark gedempt en veranderde in een parkeergarage. Nu is het water terug en is er aandacht voor een aantrekkelijke stad met leisure en natuur. Steeds weer verandert de stad.

- Rondleiding (60 min.) rondom rivier de Nieuwe Mark, fase 1, van de Waterstraat tot de Tolbrug om 11.00 / 15.00u (max. 20 personen). Vooraf reserveren via de website.

STARTPUNT: MARKENDAALSEWEG 56 NAAST
VOETGANGSENTREE QPARK GARAGE, VOOR TEMPO
TEAM UITZENDBUREAU

CAMPUS DE ROOI PANNEN (OUDE SEELIG KAZERNE)

Fellenoordstraat 93 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Waar vroeger de Seeligkazerne was, zijn nu studenten van de Rooi Pannen te vinden. De panden zijn jarenlang afgesloten geweest voor publiek, dit is je kans om een kijkje te komen nemen. Benieuwd naar het militaire verleden, de witte huisjes en de arsenalen? De studenten van Travel & Hospitality leiden je rond. Meer informatie is te vinden via <https://gastvrijderooipannenbreda.nl/rondleiding>.

- Doorlopend rondleidingen (30 min.) onder leiding van tweedejaars studenten van Travel & Hospitality (max. 10 pers.).
- Aanmelden voor de rondleiding op de dag zelf in brasserie Reduit op het terrein.

ZA

ZO

STEDELIJK MUSEUM BREDA

Boschstraat 22 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

ZA
ZO

Als muren konden praten, zouden die van Stedelijk Museum Breda bijzondere verhalen vertellen. Bijna 800 jaar geleden start op deze plek het Gasthuis voor reizigers en zieken. Later verandert de functie in Oudemannenhuis en in de vorige eeuw krijgt het gebouw zijn culturele bestemming. Publieksmedewerkers beantwoorden graag uw vragen en ook is een folder over de geschiedenis van het pand beschikbaar.

- Oudemannenhuis gratis toegankelijk.
- Koop voor de exposities een kaartje.

CAFÉ RESTAURANT BROUWERIJ DE BEYERD

Boschstraat 26 | Centrum

Zaterdag 13.00 - 17.00 uur

Zondag 13.00 - 17.00 uur

Dat jongensdromen soms werkelijkheid worden, blijkt bij Brouwerij de Beyerd. Hiermee herstelt De Beyerd in 2004 een stuk Bredase traditie. Waar in 1628 aan de Boschstraat brouwerij 'De Drie Hoefijzers' werd opgericht, is een kleine 400 jaar later het brouwersambacht teruggekomen. De koperen brouwketels en open gistkuipen geven een bijzonder nostalgische sfeer.

- Doorlopend rondleidingen (30 min.) en uitleg over de geschiedenis van Drie Hoefijzers bieren (max. 30 pers.).
- Laatste rondleiding 16.30u.

ZA
ZO

27

ZA
ZO

HUIS VAN DER DONCK

Boschstraat 57 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Als monumenten konden praten, zouden ze de heerlijke Indische en Molukse recepten doorgeven en verhalen over Indië en de Molukken vertellen. In dit monumentale pand zat namelijk ooit Raffy, een verzorgingstehuis voor Indische en Molukse ouderen. Vrijwilligers van Arjati nemen nu die mooie verteltoon op zich. Daarnaast is er een bijzondere expositie over wajangpoppen. Deze prachtige collectie was in het bezit van een privéverzamelaar.

- Verhalen van vrijwilligers van Arjati.
- Uitzonderlijke expositie over wajangpoppen.
- Toelichting op de historie van het huis.

CHASSÉ THEATER

Claudius Prinsenlaan 8 | Centrum

Zaterdag 10.00 - 17.00 uur

Zondag 10.00 - 17.00 uur

Als er ergens verhalen te beleven zijn dan is het wel in het Chassé Theater dat uitpakt met rondleidingen vol theaterverrassingen vóór en achter de schermen. Laat je inspireren tijdens een tocht door het theater, langs kleinschalige optredens onderweg. Ontdek het iconisch pand (1995), dat ontworpen is door Herman Hertzberger en op de nominatie staat om gemeentelijk monument te worden.

- Rondleiding (90 min.) Loop mee over de indrukwekkende podia, door de coulissen, langs het artiestencafé, bekijk de kleedkamers en vergaap je aan de orkestbak.
- Eerste rondleiding om 10.00u, laatste rondleiding om 15.30u.
- Startpunt: hoofdingang Chassé Theater bij de banier van Open Monumenten Dagen.
- Vooraf inschrijven via de website.

DE LOCATIE IS NIET VRIJ TOEGANKELIJK

RESERVEREN NODIG!

28

ZA
ZO

ZA
ZO

ARCHEOLOGISCHE STADSWANDELING

Blind Wall - Kloosterplein 10 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Beleef deze audiowandeling met bijzondere archeologische voorwerpen op de plek waar ze opgegraven zijn. Vondsten uit de bodem vertellen een verhaal. Bijvoorbeeld wie er woonde, wat er gegeten werd of welke ambachten er werden uitgeoefend. De heilige Catharina neemt je tijdens een audiowandeling mee. Zo kom je achter verborgen verhalen uit het Bredase verleden. Ze laat je het luxe theeservies uit huis Ocrum zien en in de Catharinastraat kom je meer te weten over een middeleeuwse pelgrimshoorn.

- Op eigen gelegenheid.
- Duur: 60-90 min. / tempo zelf te bepalen.
- Kijk voor meer informatie op de website.

START BIJ BLIND WALL ARCHEOLOGIE KLOOSTERPLEIN

CHASSÉKAZERNE, STADSARCHIEF BREDA

Parade 10 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Alles over vroeger voor iedereen van nu. Stadsarchief Breda is een schatkamer vol met verhalen van de stad. Het archief verzamelt en beheert in de Chassékazerne de geschiedenis van Breda en zijn inwoners. Tijdens de rondleidingen zie je waar en hoe we de Bredase geschiedenis bewaren en kom je op plekken die je normaal gesproken niet kunt bezoeken zoals onze archiefdepots.

- Rondleiding (60 min.) door vrijwilligers om 11.00 / 12.00 / 13.00 / 14.00 / 15.00 / 16.00u (max. 10 pers.)
- Kinderrondleiding (30 min.) om 11.30u (max. 10 pers.)
- Vooraf inschrijven via de website.

LET OP: ENTREE VIA DE HOOFDINGANG VAN DE CHASSÉKAZERNE OF VIA DE INGANG BOTANISCHE KAS.

RESERVEREN NODIG!

ZA

31

ZA

FILMHUIS BREDA / CHASSÉ BOTANIQUE

Keizerstraat 19F | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Een hagelnieuw filmhuis in een historisch monument dat prachtig is gerestaureerd. Kom kijken in het Filmhuis en ontdek deze nieuwe hotspot in Breda met botanische kas.

- Kijk voor het programma op: www.filmhuisbreda.nl

STAND UP BIKING LANGS HISTORISCHE ROUTE

Sluissingel 20 | Centrum

Zondag 11.00 / 12.30 / 14.00 uur

Probeer je graag iets nieuws? Ga staand fietsen langs de monumenten van Breda. De route voert door de Baronielaan richting het 500 jaar oude Mastbos en een eeuwenoud kerkje in het Ginneken dat achter een hoge muur verscholen ligt... Stand Up Biking is een belevenis; zeker als een begeleider je onderweg voorziet van leuke weetjes.

- Inschrijven, voorwaarden en meer informatie: [via de website.](#)
- Zorg dat je uiterlijk 15 minuten voor de start van de je tijdsblok aanwezig bent.
- 8-15 deelnemers per ronde.

OPSTAPPEN: SUP&FUN, DE OUDE RECHTBANK,
SLUISSINGEL 20 BREDA

RESERVEREN NODIG!

32

ZO

ZO

STOLPERSTEINE

Haagdijk 239a | Centrum

Zondag 11.00 uur

Stolpersteine (oftewel struikelstenen) vertellen het verhaal van de Bredase slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Het is een monument voor de slachtoffers van het nationaalsocialisme en over heel Europa verspreid. De stenen worden aangebracht in het trottoir voor de vroegere woonhuizen van mensen die door de nazi's zijn vermoord.

- Zondag worden in de stoep van de Haagdijk Stolpersteine gelegd.
- Duur ceremonie: 30-45 minuten. Tijdstip: 11 uur.
- Loop door de Haagdijk en sta even stil bij de geschiedenis die in de huizen besloten ligt.

KAPUCIJNENKLOOSTER SINT FIDELIS

Schorsmolenstraat 13 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Ontdek de betoverende charme van het rijksmonumentale kloostercomplex uit 1889 (onderdeel van de Heilige Driehoek). Laat je meevoeren naar vervlogen tijden in de kloosterkerk St. Fidelis, de kloostertuin, de prachtige mariagrot en de voormalige begraafplaats in de serene binnentuin. Beleef de rijke geschiedenis van de Minderbroeders Kapucijnen en laat je inspireren door deze verborgen parel in het hart van Breda.

- Rondleiding (60 min.) door vrijwilligers om 11.00 / 12.30 / 14.00 / 15.30u (max. 20 pers.).
- Vooraf inschrijven via de website.

ZA
ZO

RESERVEREN NODIG!

RESERVEREN NODIG!

Alleen voor workshops

ZA

ZORGCENTRUM ELISABETH

Leuvenaarsstraat 91 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

In zorgcentrum Elisabeth komt 8.000 jaar ervaring samen. Elisabeth heeft 200 jaar historie in zorg voor de medemens. Dit erfgoed is springlevend. Gestart met de zusters 'van de Haagdijk' is zorg en welzijn overgegaan naar nieuwe organisaties. Het tijdsbeeld verandert, laat onze ouderen het levend erfgoed zijn en verhalen vertellen.

- Expo 'OMD komt naar je toe' een greep uit 8000 jaar leven, leren en werken van bewoners.
- Film van Henk Bakker, waarin zusters Franciscanessen vertellen over hun leven in zorg, onderwijs en buurt & wijk.
- Workshop Oude Voedseltechnieken (60 min.) in een Nieuw Jasje: van Waterslot tot Zuurkoolpot en Hooikist, 11.00 / 13.00 / 14.00 / 15.00 u (max.15 pers.) Voor de workshop moet vooraf via de website worden ingeschreven.

TEVENS TOEGANG TOT DE ELISABETHKAPEL

ELISABETHKAPEL

Leuvenaarsstraat 91 | Centrum

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Verborgen parels van hemelse spiritualiteit krijgen een nieuwe invulling. De Elisabethkapel van de zusters Franciscanessen opent haar deuren. We zien in de kapel het glas in lood met de werken van barmhartigheid, de voormalige boerderij met de verhalen van zuster Estella, die hier Sint Bernhardhonden hield. Veel, heel veel werk is verricht door de zusters in zorg, onderwijs en de buurt.

- Kapel is vrij toegankelijk. Vrijwilligers geven toelichting.
- Rondleiding (60 min.) in en rond de Elisabethkapel om 11.00 / 12.30 / 14.00 / 15.30u (max. 20 pers.) Startpunt: verzamelen buiten bij Merlinde (Schorsmolenstraat 6).
- Voor de rondleiding vooraf inschrijven via de website.

TOEGANG KAPEL VIA HOOFDINGANG ZORGCENTRUM ELISABETH. STARTLOKATIE RONDLEIDING: BUITEN BIJ MERLINDE, SCHORSMOLENSTRAAT 6, BREDA

RESERVEREN NODIG!

ZA

LUNET B

Reduitlaan 31 | Breda west

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

ZA

Als monumenten konden praten, dan zou Lunet B vertellen over bulderende kanonnen, een mestvaalt en de zoutopslag! En dat allemaal in één rijksmonument. Deze verborgen parel in de Bredase geschiedenis (1843) is in 2005 van de ondergang gered. Tegenwoordig wordt in de restanten van de voormalige vesting gewerkt aan een kansrijke toekomst voor kinderen en medewerkers van de 28 INOS-scholen.

- Doorlopend ieder half uur rondleidingen (15 min.) max. 15 pers.

ER IS GEEN PARKEERGELEGENHEID OP HET TERREIN

HISTORISCHE BUSSEN

Station Breda, busstation | Centrum

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Rijd rond in het verleden! B.B.A. stadsbussen uit de jaren 1960 en 1970 die dienst reden in de Brabantse steden Breda, Tilburg en Den Bosch. Deze worden met liefde in ere gehouden door de stichting Veteraan Autobussen.

Neem de bus naar Princenhage of maak een tour onder leiding van een gids.

- Opstapplek: busstation van het treinstation Breda.
- Kijk voor de route op de website.

ZO

39

ZA

SACRAMENTSKERK BREDA

Zandberglaan 58 | Breda Oost

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Als je de Sacramentskerk binnen gaat, valt onmiddellijk de grote open kerkruimte op met een betonnen plafond dat een enorm gewelf vormt. De kerk is ingewijd in 1926 en combineert elementen van de Amsterdamse School met neogotiek. Bijzonder: er ontbreekt een toren. Het sacramentskoor (jongens- en mannenstemmen) is van hoog niveau en is onlosmakelijk verbonden met de kerk.

PROTESTANTSE LAURENTIUSKERK GINNEKEN

Duivelsbruglaan 1 | Breda zuid-oost

Zaterdag 13.00 - 17.00 uur

Zondag 13.00 - 17.00 uur

De Protestantse Laurentiuskerk ligt liefelijk in het groen, verscholen achter een hoge muur. De historie van dit monument gaat terug tot in de 12e eeuw en is gesticht door de Addij van Thorn. Let op de gebrandschilderde ramen van Charles Eyck. Naast de kerk vind je het Antwerpse Citadelmonument van generaal Chassé en het monument van generaal Seelig.

- Doorlopende rondleiding (15 min.) door vrijwilligers in de kerk met uitleg ook over de aanwezige beelden van Ludovicus van Eijnatte. Laatste rondleiding 16.30 u.

ZA
ZO

40

ZA
ZO

BOERDERIJ WOLFSLAAR

Wolfslaardreef 95 | Breda zuid-oost

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Wist je dat Breda een bijzondere dierenras heeft dat verbonden is met de rijke geschiedenis van de stad? Het is een diersoort die speciaal gehouden werd om mee te pronken: zogenaamd pronkvee. Zoek maar eens op internet naar Breda-Huhne of Breda-fowl. Dat is nog eens levend erfgoed! Dit dierenras en nog vele andere historische dierenrassen vind je bij Boerderij Wolfslaar.

- Ga op zoek naar misschien wel hetzeldzaamste Bredase kippenras -het Bredase Hoen- en de vele andere bijzondere dieren.
- Maak een wandeling over het Landgoed Wolfslaar en geniet daarna lekker van een heerlijk stukje zelfgemaakte taart bij "Het tuinhuis van Charlotte".
- Doorlopend bezoek mogelijk.

LANDGOED BOUVIGNE

Bouvignelaan 5 | Breda zuid-oost

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Het is bijna nooit te bezoeken, dus grijp je kans om met een gids door dit Nassaumonument uit de 16e eeuw te gaan. Dit sprookjesachtige kasteel wordt omgeven door prachtige tuinen. Bezoek in het Koetshuis de expo met het thema: 'Als Bouvigne kon praten'. In de Engelse tuin kun je genieten van live muziek door popartiesten, geprogrammeerd door Mezz. Kinderen ontdekken leuke weetjes tijdens een speurtocht.

- Doorlopend rondleidingen (20 min.) in het kasteel (max 30 pers.).
- Live muziek optredens tussen 11.30 en 16.00 in de tuin i.s.m. Mezz en POB: programma op www.omdbreda.nl.
- Kinderspeurtocht.

PARKEREN OP P1: PARKEERTERRIJN
WATERSCHAPSKANTOOR, BOUVIGNELAAN 5 OF OP
P2: PARKEERTERRIJN BIJ RESTAURANT BOUVIGNE
PARADIJS, BOUVIGNELAAN 3 IN BRED. OP HET
LANDGOED ZIJN GEEN HONDEN TOEGESTAAN.

ZA

MUSEUM PAULUS VAN DAESDONCK

Pennendijk 1 | Ulvenhout

Zaterdag 13.00 - 17.00 uur

Zondag 13.00 - 17.00 uur

In het museum van Paulus van Daesdonck waant u zich in de tijd van uw overgrootouders. Hoe leefden ze? ... Hoe werkten ze? ... Hoe sliepen ze? Bekijk de woonkamer, de kelder, de keuken, een winkel, een café en een schoollokaal. In de voormalige stal richt de heemkundekring twee maal per jaar een tentoonstelling in.

- Fototentoonstelling van markante gebouwen zoals ze vroeger waren en de situatie nu; uit Ginneken, Ulvenhout, Bavel, Heusdenhout, Galder en Strijbeek.
- Groeps grootte 10 pers. Duur 60 min. Aanvang 13.00u.

43

ZA
ZO

44

ZA
ZO

MACZEK MEMORIAL BREDA

Ettensebaan 17A | Breda west

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Het Maczek Memorial is een mooi vormgegeven paviljoen waar je meer te weten komt over de bevrijding van Breda in 1944 en de strijd die de Polen hiervoor hebben gevoerd. Maak kennis met verschillende mannen uit de 1ste Poolse Pantserdivisie en de beroemde Generaal Maczek.

- Doorlopend rondleidingen (25 min.) met een gids (max. 20 pers.).

PARKEREN BIJ TUINZIGTLAN 11, BREDA.

PRINCENHAAGS MUSEUM

Haagweg 334 | Breda west

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

In een mooi pand aan de Haagweg worden met zorg exposities samengesteld: het Princenhaags Museum is een centrum voor erfgoed, kunst en cultuur. Daarnaast biedt het museum actuele exposities aan van kunstenaars uit Princenhage en Breda. Ook organiseert het museum diverse culturele activiteiten. Het vele werk wordt belangeloos gedaan door de leden van het stichtingsbestuur en andere vrijwilligers.

ZA
ZO

- Expositie van Thijs van Hooijdonk, Princenhaags keramist in de museumzaal.
- Op zondag is vanaf 14.30u muziek in het museum met de band KAAL.

46

ZA
ZO

☺
♿
🚽

MARTINUSKERK PRINCENHAGE

Haagsemarkt 2 | Breda west

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 13.00 - 17.00 uur

Indrukwekkend kerkgebouw uit de 15e eeuw waar al eeuwenlang families samenkomen en geloof, verdriet, (wan-)hoop en liefde met elkaar delen. Prachtig erfgoed om door te geven. Neem de moeite om op je gemak te komen kijken, kalme sfeer te ervaren, het glas in lood te zien en je verwonderen. Je kunt ook de toren beklimmen.

- Doorlopend torenbeklimming (45 min.) in kleine groepjes afhankelijk van het tempo en de grootte van de groep
- Max 10 pers. en vanaf 10 jaar

HET TOILET IS NIET EENVOUDIG TE BEREIKEN VOOR MINDERVALIDEN.

JOHANNESKERK PRINCENHAGE

Dreef 5 | Breda west

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 12.00 - 17.00 uur

De Hervormde Gemeente in Princenhage kerkte 150 jaar lang in de RK. Martinuskerk. De katholieken moesten uitwijken naar een schuurkerk. In 1798 werd de Martinuskerk teruggegeven. In 1819 kwam er een nieuw kerkgebouw in waterstaatsstijl tot stand. Aan de voorgevel zijn de Ionische halfzuilen, kroonlijsten en fronton te zien.

- Vrije inloop - informatieboekjes beschikbaar

ZA
ZO

♿
🚽

47

ZA
ZO

BEGRAAFPLAATS HAAGVELD

Haagweg 334 | Breda west

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

In een rustieke omgeving met hoge oude bomen en veel groen vind je begraafplaats Haagveld met unieke bezienswaardige graven en monumenten. Sinds de oprichting in 1829 was Haagveld een protestantse begraafplaats. In de jaren '80 van de vorige eeuw is Haagveld uitgegroeid tot een algemene begraafplaats met een unieke signatuur, waar iedereen welkom is.

- Vrije route langs markante graven (routebeschrijving)
- Indien gewenst rondleiding langs de graven
- Informatieboekjes beschikbaar

HEUVELCARRILLON

Heuvelbrink | Breda west

Zondag 13.00 / 14.30 / 16.00 uur

Dit monument uit 1980 praat echt! De 35 klokken van het Heuvelcarillon klinken ieder half uur automatisch en op vrijdagen in de zomermaanden bespeelt stadsbeiaardier Paul Maassen het live. Je kunt hier genieten van de voorstelling Peter, het Carillon en de Wolf, naar het wereldberoemde sprookje van Prokofjev, ter gelegenheid van het 100ste jaar dat een lid van de familie Maassen de klokken bespeelt.

- Aanvang voorstelling (30 min.) 13.00 / 14.30 / 16.00u

ZO

ZO

KORENMOLEN DE HOOP

Schoutenlaan 77 | Bavel

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Korenmolen de Hoop torent fier uit boven Bavel. Na intensieve restauratieweken staat hij nu weer mooi in de schijnwerpers. De staartbalk is in zijn geheel vernieuwd, er is veel schilderwerk verricht en er zijn 6 kruipalen vernieuwd. Het is een prachtig rijksmonument waar iedereen welkom is. Er zijn drie enthousiaste nieuwe gidsen die een speciale opleiding hebben gekregen.

- Ieder half uur rondleiding (30 min.) door de molen
- Gezellige muzikale omlijsting door Biloute op het terras bij de molen.
- Kraampje met diverse versnaperingen. De opbrengst hiervan gaat naar nieuwe wienkezeilen.

KERKHOF BAVEL

Kerkstraat 1 | Bavel

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Alsof je terugloopt in de tijd: op de graven van Kerkhof Bavel lees je de geschiedenis van het dorp. De namen herinneren ons aan verhalen uit het leven in Bavel van de laatste twee eeuwen. Deze locatie, waar ruim vier eeuwen de H. Brigidakerk stond, draagt sporen die teruggaan tot 1488. Schuin tegenover de oude kerk werd in 1887 de H. Maria Hemelvaartkerk ingewijd. Sinds die tijd vieren de inwoners daar de scharniermonumenten van hun leven.

- Vrij toegankelijk. Vrijwilligers geven uitleg

ZA
ZO

52

ZA
ZO

H. MARIA HEMELVAARTKERK

Brigidastraat 1 | Bavel

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 13.00 - 17.00 uur

In deze kerk zijn nog zaken te zien die ook al een plaats hadden in de Brigidakerk die op het kerkhof stond. Daarnaast verwijzen verschillende kunstvoorwerpen naar de schenkers ervan die rusten op het oude kerkhof.

- Vrij toegankelijk.

LAURENTIUSKERK ULVENHOUT

Dorpstraat 42 | Ulvenhout

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

De Laurentiuskerk heeft vijf grote gebrandschilderde ramen in de kapel. In de kerk krijg je uitleg en verhalen over de afbeeldingen van de glas-in-lood ramen.

Gemaakt in het atelier van Joep Nicolas en zonen te Roermond. Deze neogotische kruiskerk uit 1904 die werd ontworpen door C.F. van Hoof is gezichtsbepalend voor Ulvenhout. Rien Schalkwijk laat de stem van het orgel horen.

- Uitleg en verhalen door vrijwilligers over de afbeeldingen van de glas-in-lood ramen.
- Rien Schalkwijk laat de stem van het orgel horen en geeft uitleg (20 min.) over de muziek en het instrument.
- Zaterdag om 11.00 / 14.00u; zondag om 14.00u.

ZA
ZO

53

DE KARKOOI

Dorpstraat 90 | Ulvenhout

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

De Karkooi maakt onderdeel uit van het rijksmonumentale complex De Pekhoeve. Deze woonboerderij wordt voor het eerst benoemd in 1590. De Karkooi werd gebruikt voor opslag van landbouwwerktuigen zoals ploegen en karren. In het linkerdeel stonden jongvee en later paarden. In het rechterdeel stond 't gerij, een voertuig waarmee de boer zondags naar de kerk reed.

- In het rechtergedeelte 't Gerij is stichting Het Ruilboek gevestigd.
- De Karkooi en boerderij behoren tot de oudste gebouwen van het dorp, dat zich rond deze gebouwen ontwikkelde.

KOETSHUIS ANNEVILLE

Annevillelaan 101 | Ulvenhout AC

Zaterdag 11.00 - 17.00 uur

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Het landgoed Anneville is het toneel geweest van onze nationale geschiedenis: in de Tweede Wereldoorlog werd het door de Duitsers gevorderd als officiershotel en bakkerij. Na de bevrijding van Zuid-Nederland verbleef Prins Bernhard hier. Vanaf april 1945 was Anneville voor 6 weken het verblijf van Koningin Wilhelmina. Het landgoed werd in 1845 gesticht; het Koetshuis is in 1898 gebouwd.

- Tentoonstelling in het koetshuis over boeiende geschiedenis van het landgoed Anneville.
- Tentoonstelling over het creatieve leven van Ulvenhout, verzorgd door de Stichting Ulvenhout uit de Kunst.
- Fiets op zondag de landgoederenroute!

HET LANDHUIS IS NIET TOEGANKELIJK

56

ZO

LANDGOED LUCHTENBURG

Luchtenburgseweg 2 | Ulvenhout AC

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Altijd al een keer een kijkje willen nemen op het privé terrein van Landgoed Luchtenburg? Met zijn rijke geschiedenis en excentrieke bewoners zijn er vele verhalen die de ronde doen over dit landgoed. Het landgoed dateert uit 1518 toen Graaf Hendrik III van Nassau grond uitgaaf

aan zijn rentmeester. Het bestond uit bossen, vennen en vormde een geheel met de landgoederen Valkenberg en Hondsdonk. De prachtige tiendschuur is het oudste gebouw (1524), het landhuis dateert uit circa 1700. Sinds 2020 is de Smaakspecialist hier gevestigd

- Doorlopend Kidsproef activiteiten(20 min.): kinderen kunnen ruiken, proeven en beleven (max. 30 pers.)
- Rondleiding (25 min.) met een gids over Landgoed Luchtenburg om 11.00 / 11.30 / 12.00 / 13.00 / 13.30 / 14.00 / 14.30 / 15.00 / 15.30 / 16.00u (max. 30 pers.).
- De rondleiding start bij de Tiendschuur.
- Wandel langs de monumentale gebouwen en ontdek het monumentale groen.
- Horeca geopend - duurzame borrel bites en drankjes.
- Fiets de landgoederenroute!

START RONDLEIDING TIENDSCHUUR HET LANDHUIS IS NIET TOEGANKELIJK

FIETSRUTE LANDGOEDEREN ABG

ABG-Gemeenten

Deze bosrijke fietsroute voert je naar vier fraaie landgoederen: Luchtenburg, Hondsdonk, Valkenberg en Anneville. Bij Luchtenburg en Anneville zijn er rondleidingen en andere activiteiten, zie voorgaande pagina's. De route is samengesteld door Fietsgilde Baronie. En is te vinden via www.omdbreda.nl
Ontwikkeld i.s.m. ABG-gemeenten.

- De fietstocht kun je combineren met het Rondje Zuid

LANDGOED VALKENBERG EN HONSDONK ZIJN NIET VRIJ TOEGANKELIJK VOOR PUBLIEK! ALLEEN MET DE FIETSRUTE TE BENADEREN.

ZA
ZO

ZA
ZO

FIETSRUTE RONDJE ZUID

Breda zuid-oost

Open Monumentendagen op de fiets! Rondje Zuid is door (Fiets)gilde de Baronie samengesteld voor Open Monumenten Dagen Breda en gaat langs alle monumenten zuidelijk van het stadscentrum.

- Op elk punt kan gestart worden.
- De route vind je via www.omdbreda.nl.

NIEUWE VESTE

Molenstraat 6 | Centrum

Zondag 11.00 - 17.00 uur

Wist je dat Napoleon ooit heeft gelogeed in Huis Ocrum? Eén van de mooiste 17e eeuwse hofhuizen van Breda, nu onderdeel van Nieuwe Veste. Het huidige gebouw is ontworpen door Herman Herzberger die ook het Chassé theater heeft vormgegeven. En loop ook even langs de eeuwenoude moerbeiboom in de tuin!

- Maak een tijdscapsule (7+) en schrijf een mini (strip) verhaaltje over jouw leven, maak een foto, kleifiguurtje of een 3D print van je hobby of huisdier en maak erfgoed van jouw leven! Wie weet wordt dit wel opgegraven door robots in het jaar 2323!

KUNSTDOOLHOF SPEEL!

Speelhuislaan | Breda-Noord

Zaterdag 11:00 / 13:00 / 15:00 / 16:00 uur

Zondag 11:00 / 13:00 / 15:00 / 16:00 uur

Op de locatie van het historische Speelhuis, het jachtslot van de Nassaus, presenteert CrossArts kunstdoolhof Speel! Tijdens OMD worden hier de archeologische vondsten van het historische speelhuis uit 1624 getoond. Ga mee met een rondleiding en zie hoe moderne kunst en muziek de geschiedenis weer tot leven brengen.

- Gratis rondleidingen (45 min.) om 11:00 / 13:00 / 15:00 / 16:00u (max. 20 pers.). Vooraf reserveren via de website.
- Met een dagticket (5 euro) kun je zelf zo laat en zo lang als je wilt dwalen door het kunstdoolhof. Kijk voor een ticket op www.crossarts.nl

INGANG DOOLHOF: OP HET BRAAKLIGGEND TERREIN TUSSEN ELECTRON EN BRACK.

RESERVEREN NODIG!

OPEN MONUMENTENDAG OP LANDGOED DE OUDE BUISSE HEIDE

Rosendaalsebaan 19 | Achtmaal (NB)

Zondag 09.00 - 16.00 uur

De boswachters verwelkomen je op de Oude Buisse Heide! Natuurmonumenten opent op 10 september de deuren van het Atelier, Angorahoeve en de Herenkamer. Ooit was dit landgoed in bezit van kunstenaarsechtpaar Henriëtte en Richard Roland Holst. Naast de openstelling van deze cultuurschatten is er een streekmarktje met muziek en een hoop gezelligheid.

- Het landgoed en de panden zijn vrij toegankelijk.
- Voor gidstochten zijn een beperkt aantal plekken beschikbaar en wordt een vergoeding gevraagd.
- Kijk voor alle activiteiten en tickets op: www.nm.nl/oude-buisse-heide

Parkeren: Rosendaalsebaan 19, Achtmaal (Zundert) of Rosendaalsebaan 4, Achtmaal (vanaf 12.00 is hier een pendeldienst met huifkar beschikbaar).

DANS- EN POËZIEROUTE

Zondag 14.00 uur

Kosten: € 10,00

Leden van Natuurmonumenten betalen € 7,00

Op verschillende plaatsen op de Oude Buisse Heide zal dansmeester Jacques van Meel in samenwerking met Natuurmonumenten poëzie- en dansuitvoeringen brengen. In dit prachtige decor zullen natuur, dans en poëzie samenvloeden tot een prachtig geheel!

ZO

ZO

GIDSTOCHTEN

Zondag 09.00 / 10.00 / 11.00 / 12.00 / 13.00 uur

Kosten: € 10,00

Leden van Natuurmonumenten betalen € 7,00

Neem een kijkje achter deuren die anders gesloten zijn. Alleen vandaag is het zomerverblijf van kunstenaarschepaar Roland Holst open voor publiek. Daarna loop je samen met een gids over dit beroemde landgoed en hoor je meer over de markante gasten die het echtpaar ontving en de prachtige natuur.

DIEREN EN PLANTEN IN HET BRABANTS DIALECT

Zondag 09.30 – 12.00 uur

Kosten: € 17,50

Leden van Natuurmonumenten betalen € 12,25

Vandaag hebben we tijdens Open Monumentendag een primeur; natuurbeleving in het Brabants dialect. Hedde gij altê al willen weten welke naam plèntjes en bisjes in ons dialect hebben, meldt oe aige dan oan!

ZO

Wil je ook helpen om deze prachtige monumenten te behouden? Doe mee en word lid via www.nm.nl/leden/wb of doneer via www.nm.nl/donatie/wb. Hartelijk dank!

Notifies

Colofon

Wij bedanken

Alle beheerders en eigenaren van de opengestelde panden en alle vrijwilligers.

Uitgave

STROOM/Studio ZóoLies in opdracht van de Gemeente Breda

Oplage

3.750 exemplaren

Redactie

Annelies Diks-Krijgsman
Lidwien Hupkens

Illustratie voorkant

Rick Berkelmans (Hedof)

DTP

Auke Joosten (Vormvreters)

Fotografen en rechthebbenden

Marco Diks, Jan Korebrits, Yurr Studio, Studio ZóoLies, Martin Rasenberg, Ramon Mangold, Wannes Cré, Michel Kievits, Photedby Edwin Wiekens, Credo, Martin Rasenberg, Marcel Dalinghaus, BvdC-HV, JK - HV, FL-HV, Barbara Putters, Nick Jansen, Joke Pelle, Ellen Rijke, Jimke Joling, Rosa Meininger, Johan van Gulp, Piet van

Gulp, Mieke Frankfoorder, H. vd Zanden, JdCR, Dick Klees, Klaartje Scheer, Stadsarchief Breda, Shyam - Unsplash, James van Leuven, Pauline Joosten, Martin van Lokven.

Wij hebben geprobeerd alle rechthebbenden van het beeldmateriaal te achterhalen. Personen of instanties die menen dat hun rechten desondanks niet gerespecteerd worden, verzoeken wij contact op te nemen.

Organisatie

De organisatie van de Open Monumenten Dagen Breda 2023 is in handen van STROOM en Studio ZóoLies in opdracht van de Gemeente Breda.

VriendenLoterij

De VriendenLoterij Open Monumentendag wordt jaarlijks georganiseerd door OMD Breda en landelijk bureau Open Monumentendag in samenwerking met de VriendenLoterij. Met dit evenement willen wij gezamenlijk de aandacht voor de monumenten vergroten door dit bijzondere Nederlands cultureel erfgoed toegankelijk te maken en te behouden voor een breed publiek.

OPEN MONUMENTEN DAGEN BREDA 2023

Ontdek alles wat Breda zo bijzonder maakt op erfgoed.breda.nl. Wil je op de hoogte blijven van het erfgoednieuws? Meld je aan via www.erfgoed.breda.nl voor de digitale nieuwsbrief die zes keer per jaar verschijnt. Of volg ErfgoedBreda op Facebook voor interessante weetjes over de stad.

STUDIO
zoolies

stroom

